

12

2020.40.hét

Szombat 109-119

III. A Szentlélek a Szentírás értelmezője

109 A Szentírásban Isten emberi módon szól az emberhez. A Szentírás helyes értelmezéséhez ezért figyelniünk kell arra, hogy az emberi szerzők valójában mit szándékoztak mondani, és hogy Isten mit akart az ő szavukon keresztül számunkra kinyilatkoztatni. [\[80\]](#)

110 A szent szerzők szándékának megismeréséhez figyelembe kell vennünk koruk és kultúrájuk viszonyait, az adott korban általános irodalmi műfajokat és a korabeli általános gondolkodás-, beszéd- és elbeszélésformákat. "Az igazság ugyanis más és más módon nyer előadást és kifejezést a történeti, a prófétai, a költői és más műfajú szövegekben." [\[81\]](#)

111 Mivel azonban a Szentírás sugalmazott, van még a helyes értelmezésnek egy további, az előbbinél nem kevésbé fontos alapelve, ami nélkül az Írás holt betű maradna: "a Szentírást ugyanazzal a Szentlélekkel kell olvasni és magyarázni, akinek sugalmazására készült". [\[82\]](#)

A II. Vatikáni Zsinat három kritériumot jelöl meg a Szentírás -- az azt sugalmazó Szentlélek szerinti -- magyarázatához: [\[83\]](#)

112 1. *Gondosan kell ügyelni az egész Szentírás egységére és tartalmára.* Bármennyire különbözők a Szentírás könyvei, a Szentírás egységet alkot Isten tervének egysége alapján, melynek középpontja Jézus Krisztus és az Ő húsvétja után megnyitott szíve. [\[84\]](#)

Krisztus "szíve" [\[85\]](#) a Szentírást jelenti, mely föltárja Krisztus szívét. Ez a szív a szenvedés előtt zárva volt, mert az Írás homályos volt, a szenvedés után azonban a megnyílt, mert értő lelkek olvassák, akik meg tudják ítélni, hogyan kell értelmezni a próféciaikat." [\[86\]](#)

113 2. *A Szentírást az "egész Egyház élő Hagyományát figyelembe véve" kell olvasni.* Az egyházatyák egy mondása szerint "a Szentírás inkább az Egyház szívébe, mint pergamenra van írva". [\[87\]](#) Az Egyház ugyanis hagyományában Isten Szavának élő emlékezetét hordozza, és a Szentlélek adja ennek lelki értelmezését ("...a lelki értelem szerint, melyet a Szentlélek ajándékoz az Egyháznak"). [\[88\]](#)

114 3. *Figyelemmel kell lenni a "hit analógiájára".* [89] A hit analógiáján értjük a hitigazságok összefüggését egymás között és a kinyilatkoztatás egészében.

A SZENTÍRÁS TÖBBFÉLE ÉRTELME

115 Régi hagyomány szerint a Szentírásnak kettős értelme van: szó szerinti és lelki. Ez utóbbi lehet allegorikus, morális és anagogikus. E négyfajta értelem mély összhangja biztosítja az Egyházban a Szentírás élő olvasásának egész gazdagságát.

116 *Szó szerinti értelem (sensus litteralis).*, A Szentírás szavainak jelentése, melyet a helyes magyarázat szabályait betartó egzegézis talál meg. A Szentírás "egész értelme egyen alapszik, tudniillik a szó szerinti értelmén". [90]

117 *Lelki értelem (sensus spiritualis).* Az isteni terv egységének következtében nemcsak a Szentírás szövege, hanem az elmondott valóságok és események is jelek lehetnek.

1. *Allegorikus értelem.* Az eseményeket sokkal mélyebben megérthetjük, ha ismerjük azt a jelentést, amit Krisztusban bírnak. Így pl. a Vörös-tengeren történt átkelés Krisztus győzelmének, s így a keresztségnek jele. [91]

2. *Erkölcsei értelem.* A Szentírásban elbeszélte eseményeknek a helyes cselekvésre kell vezetniük. "A mi okulásunkra írták meg mindezeket" (1Kor 10,11). [92]

3. *Anagogikus értelem.* Hasonlóképpen a dolgokat és eseményeket örökkévalóságba mutató jelentésükben is szemlélhetjük, amennyiben örök Hazánk felé vezetnek (a görögben: anagógé) minket. Így például a földi Egyház a mennyei Jeruzsálem jele. [93]

118 Egy középkori disztichon a négy értelmet így foglalja össze:

"Littera gesta docet, quid credas allegoria, moralis quid agas, quo tendas anagogia."

'A betű a történeteket, az allegória a hiendő dolgokat, az erkölcsi a teendőket, az anagógia a célokat tanítja.' [94]

119 "Az egzegétáknak tehát az a dolguk, hogy e szabályok szerint törekedjenek a Szentírás értelmének mélyebb megértésére és kifejtésére. Így mintegy az ő előkészítő munkálkodásuk alapján fog kiérlelődni az Egyház döntése. Mindez ugyanis az egzegézist illetően végső fokon az Egyház ítéletének van alávetve, mert az Egyház Isten igéje megőrzésével és magyarázásával isteni parancsot teljesít és isteni szolgálatot lát el." [95]

"Magam sem adnék semmi hitelt az Evangéliumnak, ha a Katolikus Egyház tekintélye nem készítené rá." [96]